

Περιεχόμενα

Εισαγωγικό σημείωμα.....	xiii	
1	Εννοιολογικές προσεγγίσεις και οριοθετήσεις.....	1
1.1	Εννοιολογικές προσεγγίσεις	1
1.1.1	Οριοθέτηση της υπαίθρου.....	1
1.1.2	Οριοθέτηση της ιδιωτικής επιχειρηματικότητας της υπαίθρου	6
2	Οι ευρωπαϊκές πολιτικές για την ύπαιθρο, τους κατοίκους και τις επιχειρήσεις της.....	11
2.1	Εισαγωγή.....	11
2.2	Χάραξη ευρωπαϊκών πράσινων πολιτικών για την ύπαιθρο, τους κατοίκους της και τις επιχειρήσεις	13
2.2.1	Το όραμα της ΕΕ για την ύπαιθρο με χρονικό ορίζοντα το 2040	14
2.2.2	Το όραμα και η στόχευσή του.....	15
2.2.3	Τομείς δράσης	17
2.2.4	Οριζόντιες δράσεις	48
2.2.5	Η οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή της υπαίθρου.....	52
2.2.6	Οι πολιτικές από το αγρόκτημα στο σπίτι του καταναλωτή.....	54
2.2.7	Ενισχύσεις επιχειρηματικών δραστηριοτήτων που συνδέονται με τη γεωργική παραγωγή και τη μεταποίηση των γεωργικών προϊόντων.....	54
2.2.8	Πολιτικές στήριξης κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων και μεταποιητικών μονάδων	57

2.2.9	Πολιτικές στήριξης πτηνοτροφικών, μελισσοκομικών και άλλων εκμεταλλεύσεων, καθώς και στήριξη των μεταποιητικών μονάδων.....	58
2.2.10	Ο αγροτουρισμός ως επιχειρηματική δράση στην ύπαιθρο	59
2.2.11	Πολιτικές για τις λιγνιτικές περιοχές της υπαίθρου	60
2.2.12	Πολιτικές για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας.....	62
2.2.13	Ευρωπαϊκές πράσινες πολιτικές για τις επιχειρήσεις συμπεριλαμβανομένων και των επιχειρήσεων της υπαίθρου	63
3	Χρηματοδοτικές προσεγγίσεις αειφορίας υπαίθρου σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο	67
3.1	Εισαγωγή.....	67
3.2	Διεθνείς συμφωνίες για εξασφάλιση χρηματοδοτήσεων αειφορίας.....	69
3.2.1	Συνάινεση Μοντερέι.....	70
3.2.2	Η Διεθνής Διάσκεψη της Ντόχας.....	71
3.2.3	Το Πρόγραμμα Δράσης της Αντίς Αμπέμπα	71
3.3	Οι ευρωπαϊκές πολιτικές χρηματοδότησης της αειφορίας.....	74
3.3.1	Οι ευρωπαϊκές πολιτικές για την αειφορία μέσα από το χρηματοοικονομικό σχέδιο της ΕΕ	74
3.3.2	Η ροή κεφαλαίων και ο αναπροσανατολισμός τους.....	75
3.3.3	Η διαχείριση των χρηματοοικονομικών κινδύνων σε σχέση με την ενσωμάτωση της αειφορίας	77
3.3.4	Η διαφάνεια στο χρηματοπιστωτικό σύστημα και η δημοσιοποίηση των στοιχείων που αφορούν την αειφορία	78
3.3.5	Το επενδυτικό σχέδιο για την αειφόρο Ευρώπη	78
3.3.6	Η κινητοποίηση επενδύσεων για την αειφόρο ανάπτυξη	79
3.3.7	Οι υποστηρικτικοί μηχανισμοί για τους επενδυτές.....	79
3.3.8	Η χρηματοδότηση της ενεργειακής μετάβασης και ο Μηχανισμός Δίκαιης Μετάβασης.....	80
4	Ευρωπαϊκές πολιτικές αειφορίας σε σχέση με την Κοινή Αγροτική Πολιτική	83
4.1	Εισαγωγή.....	83
4.2	Οι μεταρρυθμίσεις της ΚΑΠ.....	86
4.2.1	Η μεταρρύθμιση του 1968	87

4.2.2	Η μεταρρύθμιση της δεκαετίας του 1980.....	88
4.2.3	Η μεταρρύθμιση των πρώτων χρόνων της δεκαετίας του 1990	88
4.2.4	Η μεταρρύθμιση στα τέλη της δεκαετίας του 1990	89
4.2.5	Η μεταρρύθμιση της δεκαετίας του 2000.....	90
4.2.6	Η μεταρρύθμιση της δεκαετίας του 2010.....	91
4.2.7	Η μεταρρύθμιση της δεκαετίας του 2020.....	92
4.3	Η ΚΑΠ σε σχέση με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου.....	98
4.3.1	Ο Γύρος της Ουρουγουάης.....	98
4.3.2	Ο Γύρος της Ντόχας	99
4.4	Ο ανταγωνισμός σημαντικών λόγων για την κυριαρχία στην Κοινή Αγροτική Πολιτική.....	99
4.5	Οι γεωργικοπεριβαλλοντικές προσεγγίσεις στο πλαίσιο της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής.....	100
4.5.1	Όρια στην ανάπτυξη.....	100
4.5.2	Επίλυση περιβαλλοντικών προβλημάτων.....	101
4.5.3	Η αειφόρος ανάπτυξη και ο οικολογικός εκσυγχρονισμός.....	101
4.5.4	Η πράσινη συνείδηση και η πράσινη πολιτική.....	101
4.5.5	Οι διαμορφωμένες προσεγγίσεις των γεωργικοπεριβαλλοντικών παραγόντων.....	102
5	Οι ιδιαιτερότητες της ελληνικής υπαίθρου και τα χαρακτηριστικά των ελληνικών επιχειρήσεων της υπαίθρου	105
5.1	Εισαγωγή.....	105
5.2	Βασικά στοιχεία της αγροτικής πολιτικής.....	109
5.3	Οι ιδιαιτερότητες της ελληνικής υπαίθρου.....	115
5.3.1	Χαρακτηριστικά των κατοίκων της υπαίθρου και της παραγωγής.....	116
5.4	Τα χαρακτηριστικά των επιχειρήσεων της υπαίθρου.....	132
5.4.1	Το επιχειρηματικό περιβάλλον της υπαίθρου.....	133
5.4.2	Κίνητρα και προβληματισμοί στην ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας της υπαίθρου.....	144
5.4.3	Οι επιχειρήσεις της υπαίθρου και ο ρόλος της οικογένειας.....	151

6	Πολιτικές ευρωπαϊκού και κρατικού παρεμβατισμού για την αγροτική παραγωγή και τις αγροδιατροφικές επιχειρήσεις.....	167
6.1	Εισαγωγή.....	167
6.2	Βασικά στοιχεία των παρεμβάσεων και μηχανισμοί στήριξής τους.....	168
6.3	Μέτρα και φορείς αγροτικής πολιτικής.....	175
6.3.1	Μέτρα πολιτικής με προσανατολισμό τους παραγωγούς.....	175
6.3.2	Μέτρα πολιτικής με προσανατολισμό το καταναλωτικό κοινό.....	176
6.3.3	Μέτρα πολιτικής με προσανατολισμό το εμπόριο των αγροτικών προϊόντων.....	177
6.4	Ασκούμενες πολιτικές στήριξης της αγροδιατροφικής αλυσίδας και των αγροδιατροφικών επιχειρήσεων	179
7	Διάχυση πολιτικών γης.....	185
7.1	Εισαγωγή.....	185
7.2	Η χρήση γης σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο.....	187
7.2.1	Ευρωπαϊκές πολιτικές χρήσης γης	187
7.2.2	Εθνικές πολιτικές για τη χρήση γης.....	189
7.3	Το καθεστώς γαιοκτησίας.....	190
7.4	Τα καλλιεργητικά συστήματα και οι τρόποι παραγωγής.....	192
7.5	Ο πολυτεμαχισμός των γεωργικών εκμεταλλεύσεων	193
7.6	Τα συστήματα αναδασμού.....	195
7.7	Η δυνατότητα βελτίωσης της παραγωγικότητας του εδάφους.....	196
7.8	Η ύπαρξη σχεδίων χωρικής και οικιστικής οργάνωσης, κτηματολογίου και δασικών χαρτών	198
7.9	Ευρωπαϊκές και εθνικές πολιτικές γης σε σχέση με τις προστατευόμενες περιοχές.....	200
8	Αγροτικές εκμεταλλεύσεις και αγροτικές επιχειρήσεις.....	203
8.1	Εισαγωγή.....	203
8.2	Αγροτική δραστηριότητα και αγροτικά προϊόντα.....	204
8.3	Αγροτική εκμετάλλευση.....	206
8.4	Αγροτικές επιχειρήσεις	208

8.5	Κοινά γνωρίσματα αγροτικών επιχειρήσεων και αγροτικών εκμεταλλεύσεων	210
9	Χρηματοδοτήσεις αγροτικού τομέα σε σχέση με την αγροτική πίστη για αγροτικές καλλιέργειες και αγροτικές επιχειρήσεις	213
9.1	Εισαγωγή.....	213
9.2	Ο ρόλος και ο σκοπός των χρηματοδοτήσεων των αγροτικών καλλιεργειών και των αγροτικών επιχειρήσεων	215
9.3	Οι πηγές χρηματοδότησης του αγροτικού τομέα και η άσκηση αγροτικής πίστης.....	216
10	Διαρθρωτικές πολιτικές στον αγροτικό τομέα	221
10.1	Εισαγωγή.....	221
10.2	Βασικές κατευθύνσεις της διαρθρωτικής πολιτικής.....	223
10.3	Δομή και πλαίσιο της ελληνικής γεωργίας σε συνδυασμό με τα χρόνια προβλήματα του αγροτικού τομέα	224
10.4	Μέτρα διαρθρωτικής πολιτικής, διαρθρωτικές αλλαγές και προοπτική.....	227
11	Μυθοπλασίες και πραγματικότητα για τους αγρότες, τις αγροτικές καλλιέργειες και τις αγροτικές επιχειρήσεις	231
11.1	Εισαγωγή.....	231
11.2	Η πραγματικότητα	232
12	Μοχλός αιεφόρου ανάπτυξης οι νέοι αγρότες	237
12.1	Εισαγωγή.....	237
12.2	Οι ευρωπαϊκές πολιτικές για τους γεωργούς νεαρής ηλικίας και τους νέους γεωργούς.....	239
12.3	Οι εθνικές πολιτικές για τους γεωργούς νεαρής ηλικίας και τους νέους γεωργούς.....	240
13	Η γυναικεία επιχειρηματικότητα στην ύπαιθρο	243
13.1	Εισαγωγή.....	243
13.2	Ευρωπαϊκές πολιτικές για τη γυναικεία επιχειρηματικότητα	244

13.3	Η γυναικεία επιχειρηματικότητα στην ελληνική ύπαιθρο.....	247
14	Πολιτικές διαφοροποίησης δραστηριοτήτων.....	251
14.1	Εισαγωγή.....	251
14.2	Το πλαίσιο της αγροτικής επιχειρηματικότητας σε σχέση με τη διαφοροποίηση	253
14.3	Το στρατηγικό πλαίσιο διαφοροποίησης.....	254
14.4	Ευρωπαϊκές πολιτικές διαφοροποίησης.....	255
14.5	Ο ρόλος της αγροτικής οικογένειας και των περιφερειακών και τοπικών πλαισίων στον στρατηγικό προσανατολισμό της αγροτικής επιχείρησης.....	255
15	Οι αγροτικοί συνεταιρισμοί και οι ομάδες παραγωγών μέσα από τις ευρωπαϊκές και εθνικές πολιτικές.....	259
15.1	Εισαγωγή.....	259
15.2	Οι ευρωπαϊκές πολιτικές στήριξης των συνεταιρισμών και των ομάδων παραγωγών	260
15.3	Οι αγροτικοί συνεταιρισμοί.....	263
15.3.1	Συνεταιριστική ταυτότητα, αξίες, αρχές και στόχοι.....	265
15.4	Οι ομάδες παραγωγών, οι οργανώσεις παραγωγών και οι ενώσεις οργανώσεων παραγωγών στην Ελλάδα	268
16	Η διάχυση των ευρωπαϊκών πράσινων πολιτικών μέσα από την τετραπλή έλικα (Quadruple Helix).....	271
16.1	Εισαγωγή.....	271
16.2	Η διάχυση των ευρωπαϊκών πράσινων πολιτικών (διάχυση γνώσης) και η σημασία της.....	275
16.3	Μηχανισμοί διάχυσης των ευρωπαϊκών πράσινων πολιτικών	277
16.4	Σχέσεις κυβερνήσεων/αυτοδιοίκησης και επιχειρήσεων της υπαίθρου στη βάση των πράσινων πολιτικών της ΕΕ.....	278
16.4.1	Σχέση κυβερνήσεων και επιχειρήσεων της υπαίθρου στη βάση των πράσινων πολιτικών της ΕΕ.....	278
16.4.2	Σχέση της περιφερειακής αυτοδιοίκησης της υπαίθρου και των επιχειρήσεων στη βάση των πράσινων πολιτικών της ΕΕ	283

16.4.3	Σχέση της τοπικής αυτοδιοίκησης της υπαίθρου και των επιχειρήσεων στη βάση των πράσινων πολιτικών της ΕΕ	284
16.4.4	Συμπεράσματα από την ελληνική πραγματικότητα και προτάσεις πολιτικής.....	285
16.5	Σχέσεις πανεπιστημίων και επιχειρήσεων της υπαίθρου στη βάση των πράσινων πολιτικών της ΕΕ	291
16.5.1	Η διάχυση των ευρωπαϊκών πράσινων πολιτικών μέσω των πανεπιστημίων.....	292
16.5.2	Τα επιχειρηματικά πανεπιστήμια και οι ευρωπαϊκές πράσινες πολιτικές	294
16.5.3	Η αμφίδρομη σχέση πανεπιστημίων και επιχειρήσεων της υπαίθρου στη βάση των πράσινων ευρωπαϊκών πολιτικών.....	296
16.5.4	Συμπεράσματα από την ελληνική πραγματικότητα και προτάσεις πολιτικής.....	298
16.6	Σχέσεις των κοινωνικών εταίρων και των επιχειρήσεων της υπαίθρου στη βάση των πράσινων πολιτικών της ΕΕ.....	302
16.6.1	Κοινωνικοί εταίροι και κοινωνικός διάλογος σε επίπεδο ΕΕ	303
16.6.2	Κοινωνικοί εταίροι και κοινωνικός διάλογος σε εθνικό επίπεδο.....	308
16.6.3	Κοινωνικοί εταίροι και κοινωνικός διάλογος σε επίπεδο τοπικών κοινωνιών της υπαίθρου	313
16.6.4	Συμπεράσματα από την ελληνική πραγματικότητα και προτάσεις πολιτικής.....	314
16.7	Η διάχυση των ευρωπαϊκών πράσινων πολιτικών μέσω των ίδιων των επιχειρήσεων της υπαίθρου	317
16.7.1	Συμπεράσματα από την ελληνική πραγματικότητα και προτάσεις πολιτικής.....	318
	Βιβλιογραφία	321
	Ξενόγλωσση βιβλιογραφία.....	321
	Ελληνική βιβλιογραφία.....	330